અથ શ્રી

આત્મશિક્ષા ભાવના.

રચનાર,

મુનિશ્રી પ્રેમવિજયજી.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

શા. લલ્લુભાઈ ધનજી

ડોશીવાડાની પોળ.

અમદાવાદ.

. ૧૯૮૨. વીર સં. ૨૪૫૨. અને ૧૯૨૬.

આવૃત્તિ ત્રીજી. નકલ ૧૦૦૦.

મૂલ્ય અમૂલ્ય.

શ્રી "વીર-શાસન" પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં શા. રતીલાલ
કેશવલાલે છાપી. ઠે. હાજાપટેલની પોળ, અમદાવાદ.

અથ શ્રી

આત્મશિક્ષા ભાવના.

રચનાર,

મુનિશ્રી પ્રેમવિજયજી.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

શા. લલ્લુભાઇ ધનજી.

ડોશીવાડાની પોળ.

અમદાવાદ.

સં. ૧૯૮૨. વીર સં. ૨૪૫૨. સને ૧૯૨૬.

આવૃત્તિ ત્રીજી. નકલ ૧૦૦૦.

મૂલ્ય અમૂલ્ય.

શ્રી "વીર-શાસન" પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં શા. રતીલાલ
કેશવલાલે છાપી. ઠે. હાજાપટેલની પોળ, અમદાવાદ.

કાંઇક આવશ્યક અને સૂચના.

"શ્રી આત્મશિક્ષા-ભાવના" ની આ નાની ચોપડી પહેલાં મ્હારા તરફથી છપાવવામાં આવી હતી. પરન્તુ થોડાજ કાળમાં ત્હેની નકલો ખલાસ થઇ ગઇ અને માગણી વધતી ગઇ. તે પછીથી પૂજ્યપાદ આચાર્ય મહારાજશ્રી વિજયકમલસૂરીશ્વરજીના સદુપદેશથી છાણી [છાયાપુરી] ના સંઘ તરફથી શા. નગીનદાસ ગડબડદાસે ત્હેની બીજી આવૃત્તિ છપાવી હતી. બીજી આવૃત્તિની પણ નકલો ખલાસ થઇ ગઇ અને વાંચકોની માગણી તો ચાલુજ રહી. આ કારણે આ ત્રીજી આવૃત્તિ છપાવીને પ્રસિદ્ધ કરૂં છું.

આ ચોપડીના કર્તા પૂજ્ય મહાત્મા મર્હુમ મુનિરાજશ્રી પ્રેમવિજયજી મહારાજ છે. તેઓશ્રીએ વિ. સં. ૧૬૬૨ના વૈશાખ શુદ પૂર્ણિમાના રોજ આ પુસ્તક રચ્યાનું માલુમ પડયું છે. આ પુસ્તકના કર્ત્તા મુનિશ્રી પ્રેમવિજયજી મહારાજના ગુરૂશ્રી વિમળહર્ષ મુનિવર્ય હતા. અને તે પરમપૂજ્ય જગદ્‌ગુરૂ શ્રી હીરવિજયજી સૂરિશ્વરજીની પટ્ટપરંપરામાં વિજયસેનસૂરિ, વિ-

જયદેવસૂરિ અને પછી માનવિજયજીના સમયમાં થયા છે, એમ સમજાય છે. આ પુસ્તકના વાંચનથી આપણને લાગે છે કે, તેઓશ્રી એક આત્મધ્યાની અને જ્ઞાની મહાપુરૂષ હતા.

વાંચકોએ ધ્યાન લેવા લાયક.

[૧] રોજ ક્રમથી ક્રમ પુસ્તકનો અમૂક ભાગ તો અવશ્ય વાંચવો. એથી આત્માને આનન્દ થશે.

[૨] આ પુસ્તકની આશાતના ન થાય, તેવી સંભાળ રાખવાની હરેક વાંચકોને નમ્ર વિનંતી છે.

[૩] બનતી તજવીજે શુદ્ધ કરી આ પુસ્તક છપાવ્યું છે છતાં કોઈ ભૂલ રહી ગઈ હોય તો તે સુધારી લેવા વિનંતી છે. સં. ૧૯૮૨ ના અસાડ સુદ ૨ ને સોમ.

ઠેકાણું:—
શેઠ છોટાલાલ લલ્લુભાઈ ઝવેરીને
ઠાં. ડોસીવાડની પોળ.
અમદાવાદ.

લી॰ સેવક,
લલ્લુભાઇ ધનજી શાહ.

अथ श्री आत्मशिक्षा भावना.

(દોહા.)

શ્રી જિનવર મુખ વાસિની, જગમેં જ્યોતિઃ પ્રકાશ ॥
પદ્માસન પરમેશ્વરી, પૂરે વંછિત આશ ॥ ૧ ॥
બ્રહ્મસુતા ગુણ આગળી, કનક કમંડળ સાર ॥
વિણા પુસ્તક ધારિણી, તું ત્રિભુવન જયકાર ॥ ૨ ॥
શ્રી સરસ્વતિ જિનપાય નમો, મન ધરી હર્ષ અપાર ॥
આતમશિક્ષા ભાવના, ભણું સુણો નરનાર ॥ ૩ ॥
રે જીવ સુણ તું બાપડા, હિયે વિમાસી જોય ॥
આપ સવારથ સહુ મળ્યું, ત્હારૂં નહિ જગ કોય ॥ ૪ ॥
ધર્મ વિના સુણ જીવડા, તું ભમીયો ભવ અનંત ॥
મૂઢપણે ભવ તેં કિયા, ઇમ બોલે ભગવંત ॥ ૫ ॥
લાખ ચોરાશી યોનીમાં, ફરિ ફરિ લીયો અવતાર ॥
એકેકી યોની વળી, અનંતી અનંતી વાર ॥ ૬ ॥
ચૌદરાજ પરમાણુઆ, સૂઈ અગ્રભાગ ઠામ ॥
કર્મ વસે જીવ તું ભમ્યો, મૂરખ ચેતન તામ ॥ ૭ ॥
નિગોદ સૂક્ષ્મ બાદરે, પુદ્ગળ અનંત અપાર ॥

એતો કાળ તું તિહાં રહ્યો, હવે કર હિયે વિચાર ॥૮॥
સાસ ઉસાસ એકમાં, મરણુ સતર અધ કીધ ॥
સૂક્ષ્મ નિગોદમાં વળી, એ જિન વચન પ્રસિદ્ધ ॥૯॥
નરથ વિગલેંદ્રિ તિર્યંગ્ગતિ, ભવ કીધા બહુ હેવ ॥
ભુવનપતિ વ્યંતર જોતિષી, ઓર વિમાનિક દેવ ॥૧૦॥
ઇમ ભમતાં ભમતાં લિયો, મનુષ્ય જન્મ અવતાર ॥
મિથ્યાત્વપણે ભવ નિર્ગમ્યો, કાજ ન સીધ્યું લગાર॥૧૧
જગમાં જીવ અછે બહુ, એકેકશુ અનંતી વાર ॥
વિવિધ પ્રકાર સગપણ કિયાં, તું હીયા સાથ વિચાર ॥૧૨॥
તો કુણ આપણું પારકું, કુણ વૈરી કુણ મિત્ત ॥
રાગ દ્વેષ ટાળી કરી, કર સમતા એક ચિત્ત ॥ ૧૩ ॥
પૂર્વકોડિને આઉખે, જ્ઞાની ગુરૂ અપાર ॥
ઉત્પત્તિ કહે જીવ તાહરી, કહેતાં નાવે પાર ॥ ૧૪ ॥
પુત્ર પિતાપણે અવતરે, પિતા પુત્રપણે જોય ॥
માતા સગપણ નારી મળી, નારી માતા હોય ॥૧૫॥
સૂતો સુપન જંજાળમાં, પામ્યો જાણે રાજ ॥
જબ જાગ્યો તબ એકલો, રાજ ન સીઝે કાજ ॥૧૬॥
તિમ એ કુટુંબ સહુ મળ્યું, ખોટી માયા જાળ ॥

આય પહોચે આપણું, ક્ષણમાં થાએ વિસરાળ ॥૧૭॥
સોદો લેવણ જાણ મળે, જિહાં જોડી સહિ હાટ ॥
અર્થ સારૂ વિવસાય કરી, ફરિ ચાલતા નિજ વાટ ॥૧૮॥
તિમ ભવ ભમતાં સવિ મળ્યા કુટુંબ જોડી જો હાટ ॥
પુણ્ય પાપ વ્યવસાય કરી, જો ઉતરીયે ઘાટ ॥ ૧૯ ॥
ઇમ કુટુંબ મિલ્યું કારમુ, માય અને વળી તાય ॥
બંધુ ભગિની ભારજા, કો કેહનાં ન કહાય ॥ ૨૦ ॥
નવ નવ નાટક શું વળી, નાચ્યો કરી બહુ રૂપ ॥
નાટક એક ઇશું નાચિયે, જ્યું છૂટે ભવ કૂપ ॥ ૨૧ ॥
ઉત્તમ કુળ નરભવ લહી, પામિ ધર્મ જિનરાય ॥
પ્રમાદ મૂકી કીજિયે, ક્ષણ લાખેણો જાય ॥ ૨૨ ॥
જિશું કીજે તિશું પાઇયે, કરે તેસા ફળ જોય ॥
સુખ દુઃખ આપ કમાઇયે, દોષ ન દીજે કોય ॥ ૨૩ ॥
દોષ દીજે નિજ કર્મને, જિણે નવિ કીધો ધર્મ ॥
ધર્મ વિના સુખ નવિ મળે, એ જિનશાસન મર્મ ॥૨૪॥
વાવી કૂરી કોદરી, તો કયાં લહીયે શાળ ॥
પુણ્ય વિના સવિ જીવડા, આશા આળપંપાળ ॥૨૫॥
આય પહોતી આતમા, કોઇ નવિ રાખણહાર ॥

ઇંદ્ર ચંદ્ર જિનવર વળી, ગયા સવે નિરધાર ॥ ૨૬ ॥
મૂઢ મોહ ન કીજિયે, ન કીજે મ્હોટી વાત ॥
કોડી અનંતમે વેચિયો, ત્યારે કિહાં ગઈ જાત ॥ ૨૭ ॥
આપ સ્વરૂપ વિચાર તું, જો હોય હૈડે સાન ॥
કરણી તેહવી કીજિયે, જિમ વાધે જગ વાન ॥ ૨૮ ॥
ઘડપણ ધર્મ થાએ નહી, જોબન એળે જાય ॥
તરૂણ પણે ધસમસ કરી, પછે ફરી પસ્તાય ॥ ૨૯ ॥
જરા આવી જોવન ગયું, શિર પળિયાં તે કેશ ॥
લલુતા તો છોડી નહી, ન કર્યો ધર્મ લવલેશ ॥ ૩૦ ॥
પચેંદ્રિય જિહાં પરવડાં, રોગ જરા નાવંત ॥
જોવન ચંચળ આવે સદા, કર તું ધર્મ મહંત ॥૩૧॥
વિત્ત હાથ નવિ વાવર્યો, સંબળ ન કિયો સાથ ॥
આથ ગઈ મન ચેતિયો, પછે ઘસે નિજ હાથ ॥૩૨॥
ધન જોવન નર રૂપનો, ગર્વ કરે તે ગમાર ॥
કૃષ્ણ બળભદ્ર દ્વારિકા, જતાં ન લાગી વાર ॥ ૩૩ ॥
આઠ પહોર તું ધસમસા, ધનાર્થે દેશાંતર જાય ॥
સો ધન મેળ્યું તાહરૂં, ઓરજ કોઈ ખાય ॥ ૩૪ ॥
આંખતણે ફરૂકડે, ઉથલ પાથલ થાય ॥

ઇશું જાણી આપડા, મ કરિશ મમતા જાય ॥ ૩૫ ॥
આવા સુખ સંસારમાં, તે સુખ સહિય અસાર ॥
ધર્મ પસાયે સુખ મળે, તે સુખ નાવે પાર ॥ ૩૬ ॥
નયન ફરૂકત જિહાં લગે, તિહાં તાહરૂં સહુ હોય ॥
નયન ફરૂકત જબ રહી, તબ તાહરૂં નહિ કોય ॥૩૭॥
પાપ ક્રિયા જીવ તેં બહુ, ધર્મ ન કિયો લગાર ॥
નરક પડયો જમ કર ચડયો, તિહાં શું કરે પોકાર ॥૩૮॥
કોઈ દિન રાણો રાજિયો, કોઇ દિન બાંધ્યો તું દેવ ॥
કોઈ દિન રંક તું અવતર્યો, કરતો ઓલગ સેવ ॥૩૯॥
કોઇ દિન કોડિશું પરવર્યો, કો દિન નહિ કો પાસ ॥
કોઇ દિન ઘર ઘર ઓળગો, ભમે સહી જયું દાસ ॥૪૦॥
કો દિન સુખાસન પાલખી, બેઠ અચી ચકડોળ ॥
રથપાળા આગળ ચલે, નિતનિત કરત કલોલ ॥૪૧॥
કો દિન કૂર કપૂર તું, ભાવત નાહી લગાર ॥
કો દિન રોટી કારણે, ભમતો ઘર ઘર બાર ॥ ૪૨ ॥
હીર ચીર અંગ પહેરિયાં, ચૂઆ ચંદન બહુ લાય ॥
સો તન જતન કરત તું, ક્ષણમાંહી વિણસાય ॥ ૪૩ ॥
આતમ ગાંઠ તું ચોપલો, કામિની ભોગ વિલાસ ॥

એક દિન ઓાહી આવશે, રહેણે હી વનવાસ ॥ ૪૪ ।
રૂપે દેવ કુમાર સમ, દેખિ મોહે નર નાર ॥
સો નર ક્ષણ એકમાં વળી, બળિ જાળ હોવે છાર ॥૪૫॥
જે વિણુ ઘડીય ન જાયતી, સો વરસાં સો જાય ॥
તે વલ્લભ વિસરી ગયો, ઓરહિશું ચિત્ત લાય ॥૪૬॥
દેખત સબ જગ જાત હી, થિર ન રહે સવિ કોય ॥
ઈશું જાણી ભલું કીજિયે, હિયે વિમાસી જોય ॥૪૭॥
સુરપતિ સવિ સેવા કરે, રાય રાણા નર નાર ॥
આય પહોતે આતમા, જાતાં ન લાગે વાર ॥૪૮॥
દેખત નર અંધા હુઆ, જે મોહ વિદ્યા જાળ ॥
ભણ્યા ગણ્યા મૂરખ વળી, નરનારી બાળ ગોપાળ ॥૪૯॥
રાત દિવસ નિજ નારિશું, તું રમતો મન રંગ ॥
જે જોઇએ તે પૂરતો, ઉલટ આણી અંગ ॥ ૫૦ ॥
સો રામા જીવ તાહરી, ક્ષણમાંહી વિઘટાય ॥
સ્વારથ પહોંચી જબ રહ્યો, તબ ફિરિ વૈરી થાય ॥૫૧॥
સમુદ્ર દ્વીપ સાયર તણો, પામે કો નર પાર ॥
નારી હૃદય કોય આંગળાં, કોઈ નવિ પામ્યો પાર ॥૫૨॥
બ્રહ્મા નારાયણ ઇશ્વર, ઇંદ્ર ચંદ્ર નર કોડ ॥

લલના વચને લાલચી, તે રહ્યા બે કરજોડ ॥ ૫૩ ॥
નારી વદન સોહામણું, પણ વાઘણુ અવતાર ॥
જે નર એહને વશ પડ્યા, તસ લૂટયાં ઘરબાર-॥૫૪॥
હસમુખી દીસે ભલી, કરતી કારમો નેહ
કનકલતા બાહિર જિસી, અંતર પીતળ તેહ ॥૫૫॥
પહેલિ પ્રીત કરિ રંગશું, મીઠા બોલી નાર ॥
નરને દાસ કરિ આપણો, મૂકે ઠાકર માર ॥ ૫૫ ॥
નારી મદન તલાવડી, બૂડયો સવિ સંસાર ॥
કાઢણહારો કો નહિ, બૂડ્યાં બુંબ ન વાર ॥ ૫૭ ॥
વીશ વસાના જે નરા, કોઇ નહિ તસ વંક ॥
પણ નારી સંગત તેહને, નિશ્ચે ચઢે કલંક ॥ ૫૮ ॥
મુંજને ચંડપ્રદ્યોતના, દાસીપતિ પામ્યા નામ ॥
અભયકુમાર બુદ્ધિ આગળો, તેહ ઠગ્યો અભિરામ॥૫૯॥
નારી નહીરે બાપડા, પણ એ વિષની વેલ ॥
જો સુખ વંછે મુક્તિનાં, તો તસ સંગતિ મેલ ॥૬૦॥
નારી જગમાં તે ભલી, જિણજાયો પુરૂષ રતન ॥
તે સતિને નિત પય નમુ, જગમાં તે ધન ધન ॥૬૧॥
હું પરકામ કરી સદા, નિજ કાજ ન કરિયુ લગાર ॥

અક્ષર નક્ષત્ર કરિય તું, કિમ છૂટીશ ભવપાર ॥૬૨॥
પાપ ઘડો પૂરણ ભરી, તેં લીધો શિર ભાર ॥
તે કિમ છૂટીશ જીવડા, ન કરી ધર્મ લગાર ॥ ૬૩ ॥
ઘણું જાણી કુડ કપટ, છળ છિદ્ર શું છાંડ ॥
તે છાંડીને જીવડા, જિન ધર્મે ચિત માંડ ॥ ૬૪ ॥
જિણ વચને પર દુઃખ હુવે, જિણ હોય પ્રાણી ઘાત ॥
કલેશ પડે નિજ આતમા, તજ ઉત્તમ તે વાત ॥૬૫॥
જિમ તિમ પર સુખ દીજિયે, દુઃખ નવિ દીજે કોય ॥
દુઃખ દેઈ દુઃખ પામિયે, સુખ દેઈ સુખ હોય ॥ ૬૬ ॥
પર નિંદા નર જે કરે, કુડાં દેવે આળ ॥
મર્મ પ્રકાશે પરતણા, તેથી ભલો ચંડાળ ॥ ૬૭ ॥
ષટ્માસીને પારણે, એક સીથ લહે આહાર ॥
કરતો નિંદા નવિ ટળે, તસ દુર્ગતિ અવતાર ॥૬૮॥
છાર ઉપર જિમ લીપણું, તિમ કોપે તપ કીધ ॥
તસ તપ જપ સંયમ સુધા, એકે કાજ ન સિદ્ધ ॥૬૯॥
પૂર્વ કોડિને આઉખે, પાળી ચારિત્ર સાર ॥
સુકૃત સુણો સવિ તેહનું, ક્ષણમાં હોવે છાર ॥૭૦॥
પર અવગુણ સરસવ સમો, અવગુણ નિજ મેરૂ સમાન ॥

કાં કરે નિંદા પારકી, મૂરખ આણ નિજ માન ॥૭૧॥
પર અવગુણ જિમ દેખિયે, તિમ પણ ગુણ તું જોય ॥
પર ગુણ લેતાં જીવડાં, અખય અજરામર હોય ॥૭૨॥
ક્રોધી નર આછે સદા, કહિયે જે ઉકરડી રીસ ॥
તો છોડી દૂર આતમા, રહે જોયણ પચવીસ ॥૭૩॥
ગુણ કીધો માને નહી, અવગુણ માંડી મૂળ ॥
નર સંગતિ છાંડિયે, પગ પગ માથા સૂળ ॥ ૭૪ ॥
જે નિંદા કરે આપણી, તે જીવો જગ માંય ॥
મળ મૂત્ર ધોવે પરતણા, પછે અધોગતિ જાય ॥૭૫॥
જે મળ મુત્ર ધોવે સદા, ગુણવંતના નિશ દીશ ॥
તે દુર્જન જીવો ઘણું, જગમાં કોડી વરીસ ॥ ૭૬ ॥
સજ્જન દુર્જન કિમ જાણિયે, જગ મુખ બોલે વાણ ॥
સજ્જન મુખ અમૃત લવે, દુર્જન વિષની ખાણ ॥૭૭॥
નરભવ ચિંતામણી લહી, એળે તું મત હાર ॥
ધર્મ કરીને જીવડા, સફળ કરો અવતાર ॥ ૭૮ ॥
સકળ સામગ્રી તેં લહી, જિણ તરિયે સંસાર ॥
પ્રમાદ વશે ભવ કાં ગમે, કર નિજ હિયે વિચાર ॥૭૯॥
દીધા ઉપદેશ લાગે નહી, જો નવિ ચિંતે આપ ॥

આપ સ્વરૂપ વિચારતાં, છૂટીજે સવિ પાપ ॥ ૮૦ ॥
જિણ રસ પાપ કિયાં તુમે, તિણ રસ તું કર ધર્મ ॥
અક્ષત્ર નક્ષત્ર ભવ અનંતનાં, છુટીજે સવિ કર્મ ॥૮૧॥
જિમ આઉખા દિન ગુણી, વરસ માસ ઘડિ માન ॥
ચેતી શકે તો ચેતજે, જો હોય હિયડે સાન ॥ ૮૨ ॥
ધન કારણ તું ઝળફળે, ધર્મ કરિ થાએ સૂર ॥
અનંત ભવનાં પાપ સવિ, ક્ષણમાં જાવે દુર ॥ ૮૩ ॥
જે રચના દિન ઉગતી, તે રચના નહિ સાંજ ॥
ઇશું જાણી રે જીવડા, ચેતહિ હિયડા માંજ ॥ ૮૪ ॥
આશા અંબર જેવડી, મરવું પગલાં હેઠ ॥
ધર્મ વિના જે દિન ગયા, તિણ દિન કીધી વેઠ ॥૮૫॥
રે જીવ સુણ તું બાપડા, મ કરિશ ગર્વ ગમાર ॥
મૂળ સ્વરૂપ દેખી કરી, નિજ જીવશું તું વિચાર ॥૮૬॥
કર્મે કો નવિ છુટિયો, ઇંદ્ર ચંદ્ર નર દેવ ॥
રાય રાણા મંડળિક વળી, અવર નરજ કુણ હેવ ॥૮૭॥
વરસ દિવસ ઘર ઘર ભમ્યા, આદિનાથ ભગવંત ॥
કર્મવશે દુઃખ તિણે લહ્યાં, જે જગમાં બળવંત ॥ ૮૮ ॥
પાસ જિણંદ પડિમા રહી, ઉપસર્ગ કિયો સુરિંદ ॥

તે ઉપસર્ગને ટાળિયા, પદ્માવતી ધરણિંદ ॥ ૮૯ ॥
કાને ખીલા બાલિયા, ચરણે રાંધી ખીર ॥
તેહુને પણ કર્મજ નડયાં, ચાવીશમા શ્રી વીર ॥૯૦॥
મલ્લી માયા તપ કરી, પામ્યા સ્ત્રી અવતાર ॥
સુરપતિ કોડિસેવા કરી, કર્મનો એહ પ્રકાર ॥ ૯૧ ॥
પુરૂષ વિષે ચૂડામણી, ભરત નરેસર રાય ॥
બાહુબળિ હાર મનાવિયો, આજ લગે કહેવાય ॥૯૨॥
કીધાં કર્મ ન છૂટીયે, જેહનો વિષમો બંધ ॥
બ્રહ્મદત્ત નર ચક્રવઇ, સોળ વરસ લગે અંધ ॥ ૯૩ ॥
આઠમો સુભૂમ ચક્રવી, ઋદ્ધિતણો નહિ પાર ॥
કર્મવશે પરિવારશું, બૂડયો સમુદ્ર મઝાર ॥ ૯૪ ॥
પાંચ પાંડવ અતુલી બળી, તેહ ભગ્યા વનવાસ ॥
ઇશા પુરૂષ જગમાં વળી, દીનપણે ફિર્યા નિરાશ ॥૯૫॥
રામ લક્ષ્મણ જગમાં વળિ, જેહનું જપે સહુ નામ ॥
તે વનવાસ માંહે રહ્યા, જે બહુ ગુણના ધામ ॥૯૬॥
રાવણ વિકટ રામે હણ્યો, કૃષ્ણે હણ્યો જરાસંધ ॥
જરા કુમરે હરિને હણ્યો, દેખો કર્મનો બંધ ॥૯૭॥
નિજ પુત્રી તાતે વરી, તસ કૂખે સુત હેવ ॥

કર્મ વશે જીવ ઉપન્યો, ત્રિપૃષ્ટ વાસુદેવ ॥ ૯૮ ॥
ભમતાં ભમતાં અવતર્યા, દેવાનંદાની કુખ ॥
બ્યાશી રાત્રિ તિહાં રહી, કર્મે લહ્યું વળી દુઃખ ॥૯૯॥
ઇંદ્ર અહિલ્યાશું જુઓ, લુબ્ધ હુઓ સુરદેવ ॥
ઇશ્વર દેવ નચાવિયો, પારવતી પિયુ હેવ ॥ ૧૦૦ ॥
માસખમણને પારણે, કુળવાણુઓ અણગાર ॥
ચિત્ત વળગ્યું સંબ નારિયે, ચુકતાં ન લાગી વાર ॥૧૦૧॥
પાંચશે રામાને તજી, લીધો સંજમ ભાર ॥
ધન્ના ધન્ના નંદિષેણ બૂઝવી, નર કોશ્યા દરબાર ॥૧૦૨॥
બાંધી તાંતણા સૂત્રના, વીંટ્યો આર્દ્રકુમાર ॥
સુત મોહની વશે રહી, પછિ લિયો સંયમ ભાર ॥૧૦૩॥
પંચસયા મુનિ નેમિના, એર શ્રી પાસના ચાર ॥
ભોગ કારણ સંયમ તજી, માંડ્યો તિણે ઘરબાર ॥૧૦૪॥
નવાણું કોડી કંચન તજી, એર તજિ આઠે નાર ॥
તે દુક્કર નિત વંદિયે, શ્રી જંબૂ અણગાર ॥ ૧૦૫॥
એક કન્યા કોડિ કંચન, તજિ જેણે વળિ દૂર ॥
વયરસ્વામી તે વંદીયે, નિત્ય ઉગમતે સૂર ॥ ૧૦૬ ॥
નવાણું પેટી સુરતણી, નિત નિત હોય નિમાલ્ય ॥

નરભવ સુર સુખ ભોગવે તે શાળિભદ્ર સુકુમાળ ॥ ૧૦૭॥
રત્ન કંબળને કારણે, શ્રેણિક આવ્યો બાર ॥
ગોખથકી ખોળે લીઓ, લીધો સંયમ ભાર ॥ ૧૦૮॥
આઠ નારી જેણે તજી, તે ધન્નો ધન ધન્ન ॥
નારિ હાસ્યે સંયમ લિયો, રાખ્યું ઠામ જિણે મન્ન ॥ ૧૦૯॥
ષટ્ નંદન દેવકિ તણા, ભદ્દિલપુર સુળસા નાર ॥
તાસ ઘરે તે ઉચ્છર્યા, રૂપે દેવ કુમાર ॥ ૧૧૦॥
બત્રીસ બત્રીશ પદમણી, બત્રિશ બત્રિશ હેમ કોડ ॥
નેમિ સમીપ સંયમ વર્યા, તે વંદુ કરજોડ ॥ ૧૧૧ ॥
સહસ પુરુષશું સંયમ લિયો, શ્રી નેમીસર હાથ ॥
તે થાવચ્ચો વંદીએ, મોચ્છવ કર્યો યદુનાથ ॥ ૧૧૨ ॥
બાર વરસ છઠ આંબિલ, કીધાં શિવકુમાર ॥
શીયળ વ્રત સદા ધર્યું, એ પણ દુક્કરકાર ॥ ૧૧૩ ॥
કોશ્યા મંદિર ચોમાસુ રહ્યા, નામ ચોરાશી ચોવીશ ॥
તે થૂળભદ્ર મુનિ વાંદયે, ભદ્રબાહુ ગુરુ શિષ્ય ૧૧૪॥
કપિલા સંગે નવિ ચળ્યો, શેઠ સુદર્શન ચંગ ॥
શૂળી સિંહાસન થઇ, સુર કરે મનને રંગ ॥ ૧૧૫ ॥
શિવરમણીને કારણે, જિણે સુખ છંડયો દેહ ॥

તસનામહોયચારલીજિયે, ભવિજનસુણજો તેહ ॥૧૧૬॥
વરસ દિવસ કાઉસગ કિયો, બાહુબળિ અણગાર ॥
માન ગજેથી ઊતર્યો, તબ લિયો કેવળ સાર ॥૧૧૭॥
ગજસુકુમાળ શિર સોમિલે, દેખિ ધર્યા અંગાર ॥
શમતા પસાયે તે વળી, પામ્યા ભવનો પાર ॥૧૧૮॥
મેતારજ શિર સોનિયે, વાધ્રર વીંટયું ધરિ ખેદ ॥
નિજ મન ઠામજ રાખિયું, કિયો સંસારનો છેદ ॥૧૧૯॥
સુકકોસળ સુકુમાળ મુનિ, વલુર્યું વાઘણ અંગ ॥
બાપ નીજ્યંમિમા સખી, શિવપુરી વાર મનરંગ ॥૧૨૦॥
પૂર્વભવ પ્રિયા શિયાલણી, તિણભખ્યોઅવંતિસુકુમાળ ॥
નલિની ગુલ્મ વિમાનમાં, પામ્યો સુખ તતકાળ ॥૧૨૧
પંચશત શિષ્ય ખંધક તણા, ઘાણી પીલ્યા સોય ॥
શિવનયરી શિવ પામિયા, એ સમતા ફળ જોય ॥૧૨૨
ચિલાતીપુત્ર નારિ શિર, છેદીને કર લીધ ॥
ઉપશમ સંવર વિવેકથી, કૃતકર્મ દૂરે કીધ ॥૧૨૩॥
દિન પ્રત્યે સાત હત્યા કરી, અર્જુનમાળી નામ ॥
પરિસહ દેખી ક્ષમા ધરી, પામ્યા શિવપુર ઠામ ॥૧૨૪॥
મુનિપતિ મુનિ કાઉસગ રહે, અગ્નિયે દાઝી દેહ ॥

પરિસહ સહિ પદવી વરી, અમર વધુ ધરિ નેહ ॥ ૧૨૫ ॥
વંસ ઉપર નાટક કરી, એલા પુત્ર કુમાર ॥
જાતિસમરણ ઊપન્યું, જ્ઞાન અનંત અપાર ॥ ૧૨૬ ॥
કર્મ વશે આષાઢ મુનિ, ભરતનું નાટક કીધ ॥
અનિત્યભાવનાભાવતાં, તિણે તિહાં કેવળલીધ ॥ ૧૨૭ ॥
સુશિષ્ય પંથકજી મુનિ, ગુરુ પ્રમાદ કિયો દૂર ॥
શત્રુંજય અણસણ કરી, તે વંદ્દ ગુણ સૂર ॥ ૧૨૮ ॥
ચંડરુદ્ર ગુરુ ખંધે કરી, રજની કિધો વિહાર ॥
શિષ્ય પણ કેવળ પામિયો, તિમ ગુરુ કેવળ ધાર ॥ ૧૨૯ ॥
ષટ્માસીને પારણે, ઢંઢણ નામ કુમાર ॥
મોદક ચૂરત પામિયો, કેવળજ્ઞાન ઉદાર ॥ ૧૩૦ ॥
ષટ્ખંડ રાજ હેલાં તજી, લીધો સંજમ ભાર ॥
ષડ્દશ રોગ ઇંહાં સહ્યા, શ્રી શ્રી સનતકુમાર ॥ ૧૩૧ ॥
કૂર ભખતાં કેવળ લહ્યું, કૂરગડૂ અણગાર ॥
ક્ષમા ખડગ હાથે ધર્યું, જે મુનિમાં શિણગાર ॥ ૧૩૨ ॥
પંખી પ્રાણજ રાખવા, કરિ ખડો ખંડ દેહ ॥
મેઘરથ રાય તણે ભવે, પ્રસન્ન હુઓ સુર તેહ ॥ ૧૩૩ ॥
વંદી વીર ગુમાનશું, દશાર્ણભદ્ર નર સિંહ ॥

સુરપતિ પાય લગાડયો, જગ રાખી જિણ લીહ ॥ ૧૩૪॥
પ્રસન્નચંદ્ર કાઉસગ્ગમાં, કોપી યુદ્ધ કરંત ॥
કોપ શમ્યો કેવળ લહ્યું, મ્હોટો એ ગુણવંત ॥ ૧૩૫ ॥
અઇમુત્તો સુકુમાળ મુનિ, વખાણ્યો વીર જિણંદ ॥
ઇરિયાવહિ પડિક્કમતાં, કેવળ લહ્યું આણંદ ॥ ૧૩૬ ॥
વીર જિન વચને થિર રહ્યો, શ્રેણિક સુત મેઘકુમાર ॥
જાતિ સમરણ પામિયો, કરી દો નયણાં સાર ॥ ૧૩૭ ॥
હાટ વેચાણી ચંદના, સુભદ્રા ચઢ્યું કલંક ॥
દમયંતી નળ વિયોગ લહ્યો, એહ કર્મનો વંક ॥ ૧૩૮ ॥
કળાવતિ કર છેદિયા, દ્રૌપદિ કાઢયાં ચીર ॥
અગ્નિ શિતળ સીતા કર્યા, શીળ ગુણે થયું નીર ॥ ૧૩૯
ચંદના ચરણ મૃગાવતી, ખમાવી નિજ અપરાધ ॥
કેવળ લહી ગુરુણી દિયો, દાઝીવ ટળ્યો વિષવાદ ॥૧૪૦॥
ચંદ કલંક સાયર કર્યો, ખારો નીર કિરતાર ॥
વસો નવાણું નદી તણો, દેખો એ ભરતાર ॥ ૧૪૧ ॥
હરિચંદ રાય કરમ વશે, શિર વહ્યું ડુંબ ઘર નીર ॥
કર્મ વશે નર સવિ નમ્યા, જે જગ બાવન વીર ॥ ૧૪૨ ॥
ગો બ્રાહ્મણ સ્ત્રી બાળની, દઢ પ્રહારે હત્યા કીધ ॥

ચાર પોળ કાઉસગ રહ્યા, ષટ્માસ કેવળ લીધ ॥૧૪૩॥
મેરૂ ઢળે ને ધ્રુવ ચળે, સાયર લોપે લીહ ॥
કીધાં કર્મ ન છૂટિયે, જો ઉગે પશ્ચિમ દીહ ॥ ૧૪૪ ॥
કીધાં કર્મ તો છૂટિયે, જો કીજે જિનધર્મ ॥
મન વચ કાયાએ કરી, એ જિનશાસન મર્મ ॥ ૧૪૫ ॥
કર્મ પ્રકાશે આપણાં, મન શુદ્ધ આણંદ પૂર ॥
સહગુરુ પાસે વળી, જાય પાપ સવિ દુર ॥ ૧૪૬ ॥
બળવંત અનંતા જે ખરા, કોઇ સુર સુભટ ઝૂઝાર ॥
કર્મ સુભટ જુઓ એકલે, સવિ મનાવ્યા હાર ॥૧૪૭॥
કર્મ સુભટ વિષમ વિકટ, તે વશ કિયો ન જાય ॥
જે નર એહને વશ કરે, હું વંદૂં તસ પાય ॥૧૪૮॥
ઇમ જાણીને કીજીયે, જિમ આતમ સુખ થાય ॥
પર જીવ દુઃખ ન દીજિયે, ઇમ બોલ્યા જિનરાય ॥૧૪૯॥
દાન શિયળ તપ ભાવના, ધર્મનાં ચાર એ મૂળ ॥
પર અવગુણ બોલત સહી, એ સૌ થાએ ધૂળ ॥૧૫૦॥
દાન સુપાત્રે દીજિયે, તસ પુણ્યનો નહિ પાર ॥
સુખ સંપતિ લહિયે ઘણી, મણિ મોતી ભંડાર ॥૧૫૧॥
ધન્ના સારથપતિ જુઓ, ઘૃત વહોરાવ્યું મુનિ હાથ ॥

દાન પ્રભાવે જીવડો, પ્રથમ હુવા આદિનાથ ॥૧૫૨॥
મુનિ દાન દિયો ધનસારથી, આનંદ હર્ષ અપાર ॥
નેમિનાથ જિનવર હુવા, યાદવ કુળ શિણગાર ॥૧૫૩॥
કળથી કેરા રોટલા, દીધું મુનિવર દાન ॥
વાસુપૂજ્ય ભવ પાછલે, જિનપદ લહ્યું નિદાન ॥ ૫૪॥
મુનિ ભુલ્યો એક મારગે, વહોરાવ્યો તસ આહાર ॥
સાથ મળ્યો નયસારથી, તે વીર જગદાધાર ॥ ૧૫૫ ॥
સુળસા રેવતિ રંગશું, દાન દિયો મહાવીર ॥
તીર્થંકર પદ પામશે, લહેશે ભવજળ તીર ॥૧૫૬॥
દાને ભોગજ પામિયે, શિયળે હોય સોભાગ ॥
તપકરિ કરમજ ટાળિયે,ભાવના શિવ સુખ માગ ॥૧૫૭॥
ભાવના છે ભવનાશિની, જે આપે ભવ પાર ॥
ભાવના નદિ સંસારમાં,જસ ગુણનો નહિ પાર ॥૧૫૮॥
અરિહંત દેવ સુસાધુ ગુરૂ, કેવળિ ભાષિત ધર્મ ॥
ઇશું સમકિત આરાધતાં, છૂટી જે સવિ કર્મ ॥
નવપદ જાપજ કીજિયે, ચૌદ પૂરવનો સાર ॥
ઇશો મંત્ર ગણિયે સદા, જે તારે નર નાર ॥૧૬૦॥
સકળ તીરથનો રાજિયો, કીજે તેહની જાત્ર ॥

જસ દારસણે દુર્ગતિ ટળે, નિર્મળ થાયે ગાત્ર ॥૬૧॥
અષ્ટાપદ અર્બુદગિરિ, સમેતશિખર ગિરનાર ॥
પંચે તીરથ વંદિયે, મન ધરિ હર્ષ અપાર ॥ ૬૨ ॥
ઋષભ શાંતિ જગ નેમિ જિન, પાર્શ્વ અને વર્દ્ધમાન ॥
પાંચે તીરથ પ્રણમતાં, નિત્ય વાધે જીવ વાન ॥૬૩॥
ઉત્તમ નર નારી તણાં, નામ કહ્યાં એ માંય ॥
નામ નિરંતર લીજિયે, જિમ સહિ આણંદ થાય ૬૪
આતમશિક્ષા ભાવના, ગુણમણિ રયણ ભંડાર ॥
પાપ ટળે સવિ તેહના, જે ભણે નર નાર ॥ ૬૫ ॥
આતમશિક્ષા ભાવના, જે સુણે હર્ષને અપાર ॥
નવનિધિ તસ ઘર સંપજે, પુત્ર કલત્ર પરિવાર ॥ ૬૬ ॥
એ સુણતા સુખ ઉપજે, અંગ ટળે સવિ રીસ ॥
સમતા રસમાં જીવડે, ઝીલે તે નિશ દીશ ॥ ૬૭ ॥
ઇણ ભવ પરભવ ભવે ભવે, જિન માગું છું હેવ ॥
મન વચ કાયાયે કરી, ઘો તુમ ચરણની સેવ ॥ ૬૮ ॥
એ ગુણને જિહાં ભાવશું, તિહાં શાન વેળાઉગી થાય ॥
આતમશિક્ષા નામથી, સુર નર લાગે પાય ॥ ૬૯ ॥
વીર શાસન દીપાવતો, આણંદવિમલ સુરિંદ ॥

પ્રમાદ પંથ દૂરે કર્યા, પ્રણમું તેહ આણંદ ॥ ૧૭૦ ॥
તાસ શિષ્ય મુનીશ્વર ધણી, શ્રી વિજયદાન સૂરીશ ॥
પ્રગટ મહિમાં તસ જાગતો, પાય નમે નર ઇશ ૧૭૧
ઉપશમ રસનો કુંપલો, તાસ પટધર હીર ॥
સકળ સૂરિ શિરોમણી, સાયર જિમ ગંભીર ॥ ૧૭૨ ॥
હીર વિજય ગુરુ હીરલો, પ્રતિબોધ્યો અકબર ભૂપ ॥
રાય રાણા સેવા કરે, જેહનુ અકળ સરૂપ ૧૭૩ ॥
મ્લેચ્છ રાય જિણે વશ કર્યો, જગ વરતાવિ અમાર ॥
વિમળાચળ મુક્તી કિયો, શાસન શોભાકાર ॥ ૧૭૪ ॥
કુમારપાળ પ્રતિબોધિયો, શ્રી શ્રી હેમસૂરીંદ ॥
તિમ અકબર ગુરુહીરજી, મનધરિ અતિઆણંદ ॥ ૧૭૫ ॥
ધ્યાનવશે નિજ પદ દિયો, નિજ મન હર્ષ અપાર ॥
વિજયસેનસૂરિ નામથી, નિત હોય જયજયકાર ॥ ૧૭૬ ॥
કામકુંભ ચિંતામણિ, કલ્પતરૂ અવતાર ॥
તે સવિથી જેહ સિદ્ધિની, અધિકએભાવિવિચાર ॥ ૧૭૭ ॥
વિજયસેન ગુરુરાય વર, વિજયદેવ સૂરિંદ ॥
વિજયમાન ગુરુ વંદિયે, જિમ સૂરજ ઉર ચંદ ॥ ૧૭૮ ॥
તપગચ્છ વાચકમેં વરુ, વિમળહર્ષ શિરતાજ ॥

આંબે નવનિધિ સંપજે, હરિસણે સીઝે કાજ ॥ ૧૭૯ ॥
આતમશિક્ષા ભાવના, તાસ શિષ્ય મન રંગ ॥
પ્રેમવિજય પ્રેમે કરી, ઉલટ આણી અંગ ॥ ૧૮૦ ॥
શ્રી રત્નહર્ષ વિબુધ મુજ, બંધુ તાસ પસાય ॥
તસુ સાન્નિધ્યમંથ મેં રચ્યો, મન ધરિ હર્ષ અપાર ॥૧૮૧॥
મૂઢ મતી છે માહરી, કવિ મત કરજો હાસ ॥
કૃપા કરિ મુજ ઉપરે, શોધી કરજો ખાસ ॥ ૧૮૨ ॥
સંવત શોળ બાસઠિયે. વૈશાખ પૂનમ જોય ॥
વાર ગુરુ સહિ દિન ભલો, એહ સંવત્સર હોય ॥ ૧૮૩ ॥
નયર ઉજ્જેણીમાં વળી, આતમશિક્ષા નામ ॥
મન ભાવ ધરિને તિહાં કરી, સીધ્યાં વંછિત કામ ॥ ૧૮૪ ॥
એકશત એંશી પંચ એ, દોહા અતિ અભિરામ ॥
ભણે ગુણે જે સાંભળે, તેહ લહે શિવ ઠામ ॥ ૧૮૫ ॥

॥ ઇતિ શ્રી આત્મશિક્ષા ભાવના સમાપ્ત. ॥
